

PER EMAI:

College van burgemeester en Wethouders Helmond
t.a.v. afdeling MOeD
Mw. T. van der Wielen

ons kenmerk: GGD/PvN/20111221   behandeld door: Peter van Nierop   datum: 21 december 2011
uw kenmerk: doorkiesnummer: 088 0031 465   verzenddatum: 21 december 2011
onderwerp: Offerte uitvoering project seksuele diversiteit in Eindhoven en Helmond

Geacht College,

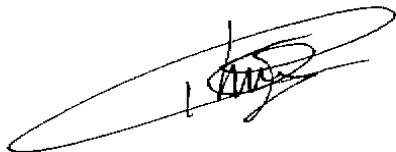
Op verzoek van Mw. T van der Wielen van de gemeente Helmond en Mw. R. Scheffer van de gemeente Eindhoven brengt de GGD Brabant Zuidoost een offerte uit voor het uitvoeren van het project seksuele diversiteit in de gemeenten Helmond en Eindhoven.

De offerte is tot stand gekomen in overleg met de betrokken ambtenaren en een vertegenwoordiger van het COC Eindhoven.

De GGD denkt met deze offerte aan uw vraag te kunnen voldoen, om in Eindhoven en Helmond een extra impuls te geven aan het LHTB-beleid op de scholen voor voortgezet onderwijs. Bij de uitvoering van het project zullen wij de doelgroeporganisaties betrekken en zullen we gebruik maken van wat beschikbaar is via organisaties als Movisie en de GGD Nijmegen.

Voor nadere toelichting of vragen, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Peter van Nierop
Teammanager

Centraal postadres
Postbus 810
5700 AV Helmond
Telefoon 088 0031 100
Fax 088 0031 199

Vestiging Helmond
De Callenburgh 2
5701 PA Helmond

Vestiging Eindhoven
Stadhuisplein 2
5611 EM Eindhoven

info@ggdbzo.nl
www.ggdbzo.nl
KvK nr. 50451154

SEKSUELE DIVERSITEIT BINNEN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Offertevoorstel in het kader van LHTB-beleid
Gemeente Eindhoven en Helmond

In het kader van het LHTB-beleid hebben de gemeente Eindhoven en Helmond de GGD Brabant-Zuidoost gevraagd een voorstel te schrijven ter bevordering van sociale acceptatie van seksuele diversiteit binnen het voortgezet onderwijs. Beide gemeenten gaven daarbij aan graag het project SchoolsOut¹ dat al vele jaren succesvol in de gemeente Nijmegen wordt uitgevoerd, als uitgangspunt te nemen.

1. Projectrelevantie

De school moet een prettige en veilige plek zijn voor alle leerlingen en medewerkers. Uit onderzoek is bekend dat holebi- jongeren vaker leerproblemen hebben en vaker melding maken van psychosociale problematiek (eenzaamheid, depressie, suïcidaliteit)². In de puberleeftijd denkt 20% van de jongeren over seks met iemand van hetzelfde geslacht. Zo'n 10% experimenteert hier soms ook mee.

Onderzoek toont aan dat niet alleen deze jongeren lijden onder homofobie, maar dat homo-negativiteit ook een vijandig klimaat creëert voor jongeren die zichzelf als heteroseksueel zien. Het blijkt dat bijvoorbeeld 'anti gay'-taalgebruik (zoals elkaar 'homo' noemen) al genoeg is om ervoor te zorgen dat alle leerlingen last hebben van rigide en intolerante oordelen en verwachtingen over eigen gevoelens, gedrag en gender-rol³.

2. Doelgroepen

De focus van het project ligt op 3 scholen in Eindhoven en 3 scholen in Helmond. De uiteindelijke doelgroepen waar het project zich op richt zijn:

- Alle leerlingen van 12 tot 19 jaar van het Voortgezet Onderwijs in Eindhoven en Helmond
- Specifiek de leerlingen die zich (ook) aangetrokken voelen tot dezelfde sekse.
- Alle medewerkers VO-scholen. Deze groep is naast eind- ook een intermediaire doelgroep omdat zij voorwaarden creëren voor leerlingen om te leren en zich veilig te voelen in de schoolsetting.

3. Doelstelling

Met dit project willen we voortgezet onderwijs scholen in Eindhoven en Helmond ondersteunen bij het verbeteren van de sociale veiligheid van holebi -leerlingen en -medewerkers. Het einddoel hierbij is

---

¹programma dat sociale acceptatie van seksuele diversiteit in het voortgezet onderwijs wil bevorderen door een scala aan activiteiten, op verschillende niveaus, voor verschillende doelgroepen.

² Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland, Sociaal Cultureel Planbureau

³ SchoolsOUT, Voorstel Realisatie Voortzetting en Uitbreiding Traject Voortgezet onderwijs en homoseksualiteit naar Primair onderwijs en ROC Nijmegen, 2011

verbetering van het schoolklimaat rondom seksuele diversiteit op alle VO-scholen in Eindhoven en Helmond, door structurele inbedding van interventies gericht op verbetering van sociale veiligheid in relatie tot seksuele diversiteit.

Hieraan wordt gewerkt door:

- Vergroten van kennis, inzicht en vaardigheden van leerlingen, docenten en medewerkers, waardoor gewerkt wordt aan tegengaan van vooroordelen, discriminatie en overheersende vanzelfsprekendheid van de heteronorm.
- Het organiseren van structurele steun en het vergroten van solidariteit en motivatie om holebi-leerlingen en medewerkers, degenen die hierover nog in dubio zijn en die mensen die nauw betrokken zijn bij anderen die holebi zijn, te steunen in de directe schoolomgeving.

Subdoelen daarbij zijn:

- Op basis van (bestaand en nieuw) onderzoek en inventarisatie op scholen aangeven welke problemen zich voordoen ten aanzien van het schoolklimaat rondom homoseksualiteit, wat men er op scholen al aan doet en welke hiaten er zijn.
- Het regionaal in kaart brengen van lokaal en landelijk ontwikkelde interventies die gebruikt kunnen worden voor het verbeteren van het schoolklimaat ten aanzien van seksuele diversiteit (*zogenaamde menukaart*⁴).
- Het implementeren van bovenstaande interventies, op een structurele en integrale manier.

4. Structurele en integrale aanpak

Het succes van het project hangt sterk af van de bereidheid van scholen om aan het project deel te nemen. Goed overleg en overtuiging zullen scholen over de streep moeten trekken om te participeren. Het gegeven dat Minister Van Bijsterveldt van OC&W recent seksuele voorlichting en voorlichting over homoseksualiteit in het onderwijs verplicht heeft gesteld zal hier een positieve invloed op hebben.

Uit onderzoek naar gezondheidsinterventies blijkt dat interventies het meest effect hebben als activiteiten op meerdere niveaus worden aangeboden en inspelen op verschillende doelgroepen. Dit wordt een integrale aanpak genoemd. Dit betekent dat een school, om succesvol te kunnen zijn in het tegengaan van homofobie en het bevorderen van een tolerant en veilig schoolklimaat:

- een mix van activiteiten aanbiedt, gericht op de 4 pijlers van de menukaart
- aandacht geeft aan de verschillende doelgroepen: leerlingen, docenten en ander schoolpersoneel en mogelijk ook ouders

---

⁴ De menukaart voorziet in een basispakket voor een integrale aanpak op de vier pijlers. Dit basispakket kan naar behoefte worden ingezet en aangevuld worden met interventies op maat.

Dit vergt een relatief grote inzet van de scholen. Het is daarom relevant om te starten op scholen waar reeds draagvlak is voor seksuele diversiteit, bijvoorbeeld op scholen waar de GGD Brabant-Zuidoost reeds contacten heeft op dit thema⁵ of scholen die aan de gemeenten hebben aangegeven met dit thema aan de slag te willen. Uiteindelijk zijn er binnen bijna elk vak aanknopingspunten te vinden om aandacht te besteden aan seksuele diversiteit. Als elke docent eenmaal per leerjaar op één of andere manier kort aandacht zou besteden aan seksuele diversiteit, dan zou het bestaan daarvan veel zichtbaarder worden en de verwachting is dat dit ook meer acceptatie op zal leveren.

5. Borging

Uit diverse andere onderzoeken naar (gezondheids)interventies op school, blijkt dat structurele aandacht voor een bepaald probleem een voorwaarde is voor het borgen van effecten op de lange termijn. De Gezonde Schoolmethode is bijvoorbeeld een werkwijze die zich richt op het ontwikkelen van duurzaam gezondheidsbeleid voor scholen. De werkwijze, die ook door de GGD Brabant-Zuidoost op een groeiend aantal scholen wordt ingezet, is op (inter)nationaal niveau ontwikkeld en wetenschappelijk ondersteund.

De opzet van dit project is gebaseerd op dezelfde principes. Op deze manier kan de GGD Brabant-Zuidoost na afloop van de projectperiode garanderen dat de ontwikkelde interventie een vaste plaats krijgt binnen de Gezonde School Methode. Zo kunnen alle scholen in Eindhoven en Helmond na afloop van de projectperiode blijvend gebruik maken van het nieuw ontwikkelde aanbod. Dit geldt voor alle vier de pijlers die in het project worden uitgewerkt: educatie, zichtbaarheid, beleid & regelgeving en zorg.

De focus van het project ligt op de drie scholen per gemeente die gedurende twee schooljaren werken aan een integrale en structurele aanpak van de acceptatie van seksuele diversiteit. Bij de werving van de scholen wordt rekening gehouden met een goede verdeling van de verschillende onderwijsniveaus en voldoende vertegenwoordiging van allochtone groepen. Projectdeelname van de scholen kan plaatsvinden door gebruik te maken van het voor dit project beschikbare budget. Tenzij een school daar zelf voor kiest (vanwege extra activiteiten), leidt deelname aan het project niet tot extra kosten voor de school.

De overige scholen uit Eindhoven en Helmond worden uitgenodigd voor de startmanifestatie en slotmanifestatie. Gedurende de looptijd van het project worden deze scholen geïnformeerd over het project en krijgen ze de mogelijkheid om de beschikbare materialen en methoden te gebruiken. De GGD levert daarbij, binnen de hiervoor gereserveerde uren, ondersteuning. In eerste instantie is deze ondersteuning voorzien voor scholen voor voortgezet onderwijs. Indien er vraag is en het past binnen de projectplanning, zullen ook scholen uit het basisonderwijs en MBO-scholen worden ondersteund.

---

⁵ Bijvoorbeeld middels het lesprogramma Lang Leve de Liefde, gastlessen en/of campagne uitingen

De ontwikkelde materialen en methoden worden geïntegreerd in het programma Lang Leven de Liefde en de Gezonde School Methode en komen op deze manier beschikbaar voor alle scholen in de regio Zuidoost-Brabant.

6. Fasering

Aangezien de driejarige subsidieperiode twee volledige schoolkalenderjaren omvat, stellen wij voor om de offerte hieraan op te hangen.

Eerste fase

De eerste fase richt zich op de regionale vertaling van de Nijmeegse aanpak. Onze insteek zal zijn om regionale interventiemogelijkheden en beschikbare materialen in kaart te brengen en aan scholen kenbaar te maken (o.a. via een website). Aanvullend zullen we per gemeente drie scholen selecteren waar we de komende twee schooljaren tot een integrale en structurele aanpak van de acceptatie van seksuele diversiteit komen. Wij zijn daarbij van mening dat zo'n project niet los kan staan van een lesprogramma rondom seksuele gezondheid⁶ in het algemeen. Wij stellen dan ook voor om aanvullend het lesprogramma Lang Leve de Liefde⁷ op de betreffende scholen uit te voeren. Dit kan vanuit maatwerkuren die elke gemeente beschikbaar heeft en in overleg met de GGD kan gebruiken voor het uitvoeren van gezondheidsbeleid. Tevens stellen we vanuit diezelfde gedachte voor om de website te koppelen aan onze eigen te ontwikkelen "seksuele gezondheidwebsite voor jongeren". Hiermee sparen we bovendien ontwikkelkosten.

In de eerste fase zal, in afstemming met gemeenten en doelgroep organisaties, voor alle scholen in Eindhoven en Helmond een startbijeenkomst worden georganiseerd.

Tweede fase

De tweede fase omvat het volledige eerste schooljaar. Vanuit de gedachte van een bottom-up approach, willen we binnen iedere school op kleine schaal activiteiten uitzetten met de meest gemotiveerde leerkrachten. Met hen vormen we per school een werkgroep "uitvoering". We zetten ons daarbij hoofdzakelijk in op de peilers "educatie" en "zichtbaarheid". Als GGD zullen wij de kennis en ervaring die we hiermee opdoen gebruiken voor verdere toepassing binnen het programma Lang Leve de Liefde op andere scholen. Indirect zullen hierdoor dus meer scholen worden bereikt.

In de loop van het schooljaar wordt per school een werkgroep "beleid & zorg" gevormd. In deze werkgroep zijn minimaal vertegenwoordigd: docenten, zorgteam en leidinggevenden. De werkgroep buigt zich over een verbreding van de aanpak binnen de school. Dit vormt, samen met een

---

⁶ Seksuele gezondheid is meer dan alleen de afwezigheid van ziekte of het gebruik van anticonceptie. Het gaat ook over weerbaar zijn en elkaars wensen en grenzen respecteren en accepteren.

⁷ een effectief bewezen lesmethode over relaties, seksualiteit en veilig vrijen voor het voortgezet onderwijs.

tussentijdse bijeenkomst waarin de ontwikkelingen van dat jaar worden gepresenteerd, de overgang naar de volgende fase.

Derde fase

De derde fase omvat het volledige tweede schooljaar. In dit jaar ligt de nadruk op het verbreden van de reeds opgedane ervaringen en activiteiten naar de gehele school. Hieronder verstaan we een verbreding naar alle leerlingen en leerkrachten, als ook naar de overige medewerkers en ouders. Bovendien zal een stap worden gezet richting de ontwikkeling van de peilers "zorgstructuur" en "beleid en regelgeving". De leerkrachten uit de werkgroep "uitvoering" en de leden van de werkgroep "beleid & zorg" zijn hierin cruciale sleutelfiguren. Binnen de GGD zal tegelijkertijd een start worden gemaakt met de verankering van de diverse activiteiten en ervaringen binnen de Gezonde School Methode⁸.

Vierde fase

De vierde fase omvat de afsluitende fase. In deze fase zullen de diverse activiteiten en ervaringen van de voorgaande twee schooljaren definitief verankerd worden binnen de scholen en de GGD Brabant-Zuidoost website(s), het preventieprogramma Lang Leve de Liefde en de Gezonde School Methode. Aanvullend zal een slotmanifestatie worden georganiseerd voor alle scholen binnen de gemeente Eindhoven en Helmond (in overleg eventueel regiobreed). Op deze manier wordt de beschikbaarheid en bruikbaarheid via een groeimodel vormgegeven en wordt gezorgd voor een gedegen verankering en implementatie na de projectperiode.

7. Samenwerking

Dit project is in eerste instantie een samenwerkingsverband tussen de gemeente Helmond, gemeente Eindhoven en de GGD Brabant-Zuidoost. Maar juist ook de regionale doelgroep-organisaties COC Eindhoven, Stichting Outway en Stichting Homobelangen Helmond vormen een cruciale rol in de samenwerking. Voor een goede bewaking van de voortgang van het project zal daarom een begeleidingscommissie worden voorgesteld. Hierin zit (minstens) een vertegenwoordiger van de volgende organisaties:

- COC Eindhoven
- Stichting Outway
- Stichting Homobelangen Helmond
- Vertegenwoordiging V.O. Scholen
- Gemeente Eindhoven
- Gemeente Helmond
- GGD Brabant-Zuidoost

---

⁸ praktische werkwijze om op een integrale en structurele manier de gezondheid van leerlingen en schoolpersoneel te stimuleren.

De begeleidingscommissie begeleidt de voortgang van het project in brede zin. Zij kan zich gevraagd en ongevraagd met alle aspecten van het project bezighouden. Zij moet functioneren als denktank van direct betrokkenen bij het project die, samen met de aan te stellen projectleider, het project realiseren. Deze samenwerking van professionals, (zelf)hulporganisaties en scholen maakt een bundeling van interventies mogelijk, met een groot draagvlak en binding voor allen die hiervan gebruik maken.

8. Onderzoek

Het is niet mogelijk om met behulp van de Jeugdmonitor een in druk te krijgen van de resultaten van de interventie. De vragenlijsten voor de jeugdmonitor 12-18 jarigen 2011 zijn al verstuurd. Met een kort internetvragenlijstje kan een beginsituatie worden bepaald en kan in 2014 een nameting worden uitgevoerd. Indien de verzending van deze onderzoekjes wordt uitgevoerd door de gemeente Eindhoven en Helmond (en op die manier de portokosten voor rekening worden genomen door de gemeenten), kan het onderzoek buiten de begroting blijven. De ureninzet van de onderzoekers kan plaatsvinden door beschikbare uren van het kenniscentrum onderzoek hiervoor in te zetten.

9. Eindresultaat

Na een projectperiode van 3 jaar willen we minimaal het volgende hebben bereikt:

- Digitale menukaart rondom seksuele diversiteit voor alle scholen in de regio, gekoppeld aan de website van de GGD Brabant-Zuidoost. Het aanbod van interventies is op deze manier actueel, passend, uitgebreid en via verschillende manieren toegankelijk voor alle medewerkers en leerlingen van scholen in Eindhoven en Helmond.
- Een zestal scholen die op integrale en structurele wijze aandacht schenken aan seksuele diversiteit. Hierbij zijn thema's rondom homoseksualiteit en seksuele diversiteit opgenomen in het reguliere curriculum. Ook is er zichtbaar aandacht in bijv. de vorm van een actueel roze aanbod op de plank van de bibliotheek of een roze filmprogrammering. Binnen de diverse beleidsterreinen, waaronder ook zorg, wordt aandacht voor seksuele diversiteit gewaarborgd.
- Implementatie van de digitale menukaart in het Lang Leve de Liefde aanbod van de GGD Brabant-Zuidoost. Aanvullend zullen ook de ontwikkelde interventie(s) geïmplementeerd worden binnen de Gezonde School Methode van de GGD Brabant-Zuidoost. Op deze manier wordt gegarandeerd dat alle scholen in Eindhoven en Helmond na afloop van de projectperiode blijvend gebruik kunnen maken van het nieuw ontwikkelde aanbod.

- Een slotmanifestatie waarbij de gemeenten en 6 deelnemende scholen een convenant tekenen rondom Seksuele Diversiteit. Dit convenant dient dan als bestendiging van wat reeds is bereikt en datgene dat men nog wil bereiken. Bovendien vormt het een positief voorbeeld voor andere scholen in de regio.

De bijlage geeft een financiële vertaling van deze aanpak en een verder toelichting op de activiteiten per fase.